

Gemeente **Heerde**

Jaarverslag

→ www.heerde.nl

0. Bestuur en ondersteuning

Toelichting op programma Bestuur en ondersteuning

Op het programma 'Bestuur en ondersteuning' zijn de algemene inkomsten en uitgaven verwerkt om de gemeente Heerde 'draaiende te houden'. Voorheen werden deze kosten onder 'Bestuur' en 'Overhead' verantwoord. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten voor raad, college, bestuursondersteuning, burgerzaken maar ook de kosten voor huisvesting, facilitair, P&O, financiën en ICT behoren hierbij. De algemene uitkering uit het gemeentefonds, O.Z.B. en lokale heffingen zijn opgenomen bij de baten van dit programma. Dit programma is daarmee het enige programma waar de baten hoger zijn dan de lasten.

Collegeprogramma Bestuur en ondersteuning

De gemeenteraad kan de wens, noden en belangen zorgvuldig afwegen

Ingeval van kiezen hebben zorg en veiligheid prioriteit.

Deze keuzes zijn niet aan de orde geweest.

Niet bezuinigen op bestaande voorzieningen.

Er is niet bezuinigd op bestaande voorzieningen.

We besturen goed: eerlijk, transparant en benaderbaar

Organiseren van een onafhankelijk aanspreekpunt.

Er is een dorpscontactpersoon aangesteld.

We gaan verantwoordelijk om met gemeenschapsgeld

P&C producten worden opgemaakt die aansluiten bij de sturende en controlerende rol van de raad. De omvang van de begroting hierbij is ingeperkt tot 100 pg en het is overzichtelijk.

De verantwoording van de P&C-documenten vindt op een hoger niveau plaats (programma in plaats van productniveau). Hierdoor zijn de documenten compacter en overzichtelijker geworden en beter afgestemd op de informatiebehoefte van de raad. Daarnaast zijn de producten volledig digitaal te raadplegen.

Projecten zijn in uitvoering genomen als dekking geborgd is

Voor projecten is de dekking vooraf geborgd.

We hebben een gemeenteraad in positie

Tijdig en volledig informeren van gemeenteraad.

De raad is in verschillende stadia besluitvormingsproces (BOB-model) meegenomen en betrokken.

Zoeken mogelijkheden om standpunten vanuit raad in te brengen in regionale besluitvorming.

De raad heeft maximale gelegenheid gehad om zijn invloed (kaderstelling en controle) te geven op voorstellen.

We hebben ons huishoudboekje op orde

Consolideren huidige financiële situatie.

De beoordeling door de provincie op de 'Risicobeoordeling van de financiële positie van onze gemeente' is positief. Jaarlijks rapporteert de provincie hierover in aansluiting op de beoordeling van de begroting en meerjarenraming.

Verzetten tegen onmogelijke opgaven vanuit het Rijk (jeugdzorg, energietransitie, huishoudelijke hulp).

We hebben via de VNG en de K80-gemeenten aandacht gevraagd dat de middelen vanuit het rijk in verhouding moeten zijn met de opgaven.

We hebben onze eigen zaken op orde

Bereikbaarheid van organisatie/medewerkers verhogen.

De realisering van de servicenormen zijn kwantitatief en kwalitatief gestegen. Organisatorische ingrepen hebben ertoe geleid dat de aansluiting front-backoffice is verbeterd waardoor vooral telefonische bereikbaarheid is verbeterd. We blijven hiervoor de komende tijd ook aandacht houden omdat we hierin nog steeds kunnen verbeteren.

Bespreken houding en gedrag van medewerkers.

Het aantal (gegronde) klachten (bejegening) van inwoners is zeer beperkt. Jaarlijks houden we met alle medewerkers het Goede Gesprek waar aandacht is voor houding en gedrag.

We houden de gemeentelijke belastingendruk stabiel

Toepassen jaarlijkse inflatiecorrectie.

De jaarlijkse inflatiecorrectie is toegepast.

Zorgen voor kostendekkende leges.

Alle diensten zijn kostendekkend gemaakt (tenzij de raad daar zelf een uitzondering op heeft gemaakt).

We werken samen met de gemeenten om ons heen

Focus aanbrengen tussen verschillende regio's.

Er is in belang van efficiënte tijdsbesteding per inhoudelijk onderwerp/thema bepaald in welke regio onze gemeente meedoet.

Opzoeken regionale samenwerking.

Binnen de regio is en blijven we actief de samenwerking zoeken. Binnen het domein Bedrijfsvoering zijn in 2025 verkennende gesprekken gevoerd voor het intensiveren van de samenwerking in H2OE-verband (Hattem, Heerde, Oldebroek en Elburg). Deze krijgen in 2026 een vervolg.

We werken samen met elkaar aan Heerde

Inwoners uitdagen om zelf met plannen te komen.

De dorpscontactpersoon heeft in 2025 verschillende gesprekken gevoerd met inwoners over diverse initiatieven.

Jeugd kennis laten maken met politiek: jeugdraad.

In 2025 zijn een aantal bijeenkomsten geweest met groepen jongeren om hen te betrekken bij de politiek.

Opstellen samenhangend participatiebeleid.

In 2025 is een projectplan opgesteld om samen met de raad te komen tot een samenhangend participatiebeleid. Deze zal in 2026 verder zijn beslag krijgen.

Stimuleren ontwikkelaars om omgeving bij plannen te betrekken.

Elk plan van een ontwikkelaar heeft een paragraaf op welke wijze inwoners betrokken zijn, met als uitgangspunt betrokkenheid in zo'n vroeg mogelijk stadium. Dit was voor 2025 ook het uitgangspunt.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begr. wijzigingen 2025	Totale begroting 2025	Realisatie 2025	Saldo 2025
Lasten						
00 Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	2.480.890	1.816.230	238.000	2.054.230	2.620.762	-566.532
0.10 Mutaties reserves	1.068.242	0	619.300	619.300	6.583.753	-5.964.453
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	1.646.514	-592.523	1.053.991	0	1.053.991
0.2 Burgerzaken	508.544	433.666	101.650	535.316	643.434	-108.118
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	475.478	247.616	0	247.616	310.905	-63.289
0.4 Overhead	11.828.860	10.027.873	420.410	10.448.283	11.773.401	-1.325.118
0.5 Treasury	576.216	488.955	0	488.955	478.175	10.780
0.61 OZB woningen	437.842	435.286	0	435.286	258.992	176.294
0.62 OZB niet-woningen	0	102.716	38.000	140.716	167.111	-26.395
0.64 Belastingen overig	94.442	24.750	0	24.750	28.821	-4.071
0.8 Overige baten en lasten	0	660.000	-640.000	20.000	10.894	9.106
Totaal 00 Bestuur en ondersteuning	17.470.514	15.883.606	184.837	16.068.443	22.876.248	-6.807.805
Totaal Lasten	17.470.514	15.883.606	184.837	16.068.443	22.876.248	-6.807.805
Baten						
00 Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	-1.807	0	0	0	5.492	-5.492
0.10 Mutaties reserves	-2.198.252	-905.389	-1.457.457	-2.362.846	-7.774.101	5.411.255
0.2 Burgerzaken	-400.055	-253.680	-110.000	-363.680	-416.363	52.683
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-223.238	-154.113	-100.000	-254.113	-255.898	1.785
0.4 Overhead	-1.974.183	-1.009.092	-160.000	-1.169.092	-1.940.403	771.311
0.5 Treasury	-1.632.935	-1.553.753	252.100	-1.301.653	-623.366	-678.287
0.61 OZB woningen	-5.481.978	-4.218.530	-225.000	-4.443.530	-4.505.941	62.411
0.62 OZB niet-woningen	0	-1.340.300	0	-1.340.300	-1.306.831	-33.469
0.64 Belastingen overig	-17.834	-12.120	0	-12.120	-29.310	17.190
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-39.839.036	-40.009.924	-2.115.432	-42.125.356	-43.022.275	896.919

Exploitatie	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begr. wijzigingen 2025	Totale begroting 2025	Realisatie 2025	Saldo 2025
Totaal 00 Bestuur en ondersteuning	-51.769.317	-49.456.901	-3.915.789	-53.372.690	-59.868.997	6.496.307
Totaal Baten	-51.769.317	-49.456.901	-3.915.789	-53.372.690	-59.868.997	6.496.307
Resultaat	-34.298.803	-33.573.295	-3.730.952	-37.304.247	-36.992.749	-311.499

Toelichting op de lasten en baten bestuur en ondersteuning

Lasten

Bij het programma **Bestuur en ondersteuning** zijn de werkelijke uitgaven **€6.808.000,-** hoger dan de raming. Onderstaand zijn de wijzigingen ten opzichte van de begroting toegelicht.

Toevoeging pensioen- en wachtgeldvoorziening (ex)bestuurders	-/- €481.000
Voorziening voor personeelskosten	-/-249.000
Representatie college/regionale samenwerking/accountantskosten	-/-€92.000
Mutaties reserves	-/- €5.964.000
Voorlopig rekeningsaldo (Najaarsnota 2025)	€1.054.000
Doorbelasting salarissen/ hogere doorbetaling rijksleges Burgerzaken	-/- €104.000
Externe inhuur beheer gebouwen en gronden	-/-€63.000
Overhead (saldo lasten en baten €-/-90.000)	-/- €1.077.000
Belastingen	€146.000
Overige afwijkingen	<u>€22.000</u>
Totaal	-/- €6.808.000

0.1 Bestuur

Bij het taakveld Bestuur is €567.000,- meer uitgegeven. Voor het grootste deel komt dit doordat de pensioenvoorziening (ex)wethouders met €481.000,- is verhoogd. De pensioenen voor deze (oud)bestuurders worden per 1-1-2028 naar het ABP Pensioenfonds overgedragen; dit is een wettelijke (landelijke) verplichting. De door het ABP gehanteerde dekkinggraad is echter hoger dan de huidige gehanteerde APPA dekkinggraad; het gevolg hiervan is dat er moet worden bijgestort. De raad is hierover middels een memo ARI geïnformeerd. Het overige verschil komt doordat er in 2025 veel activiteiten en (inspraak)bijeenkomsten voor inwoners hebben plaatsgevonden met uiteenlopende thema's. Ook waren de opleidings- en verzekeringskosten hoger. Daarnaast is de bijdrage voor de regionale en landelijke samenwerking sterker gestegen als gevolg van indexaties en bijgestelde bijdragen dan was geraamd.

0.10 Mutatie reserves

Bij de Perspectiefnota 2025/2028 zijn er technische maatregelen doorgevoerd. Dit heeft geresulteerd in een mutatie van de reserves van €5.657.000,-. Daarnaast is de reserve Corona van €308.000,- overgeheveld naar de reserve Centrumontwikkeling. Deze mutaties zijn bij dit taakveld geboekt en tegengeboekt bij de inkomsten.

0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Het verwachte rekeningssaldo bij de Najaarsnota 2025 was €1.054.000,- positief. Dit bedrag is op dit product verantwoord.

0.2 Burgerzaken

Bij dit taakveld is de doorbelasting van de salarissen €66.000,- hoger doordat er extern personeel is ingehuurd. Onderaan dit programma is een totaaloverzicht opgenomen van alle directe en indirecte salariskosten van de organisatie.

De legesinkomsten (ID-bewijzen/paspoorten/rijbewijzen) zijn €52.000,- hoger dan de raming. Een groot deel ervan, €38.000,-, moet worden afgedragen aan het rijk en veroorzaakt hier de overschrijding.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Door extra inhuur van personeel ter vervanging van ziekte zijn de kosten op dit onderdeel €63.000,- hoger. Zie onderstaande tabel voor een totaaloverzicht van de salariskosten van de gehele organisatie.

0.4 Overhead

Dit taakveld omvat alle kosten die het primaire proces ondersteunen zoals huisvestingskosten van het ambtelijk personeel, facilitair, P&O, automatisering, financiën en inkoop. In totaliteit (lasten en baten) zijn deze kosten €90.000,- hoger dan de begroting. De afwijkingen bij Huisvesting, Facilitair en P&O zijn verklaard.

De lagere kosten voor **Huisvesting** van €94.000,- is grotendeels het gevolg van minder rentekosten die zijn doorberekend naar deze gebouwen. De werkelijke rentekosten waren lager doordat er rente is ontvangen over het uitstaande banksaldo. Daarnaast waren de onderhoudskosten lager omdat een deel van het geplande onderhoud naar 2026 is doorgeschoven.

Voor **Facilitair** zijn er €55.000,- meer kosten gemaakt. Dit komt doordat de budgetten hiervan geen gelijke tred hebben gehouden met het toegenomen aantal personeelsleden; er is meer uitgegeven aan consumpties, schoonmaakkosten en diverse facilitaire kosten voor o.a. de inrichting van het kantoor van de Belastingssamenwerking.

Bij **P&O** is €366.000,- meer uitgegeven. Als gevolg van een voorziening voor personeelskosten moet er in 2026 €249.000,- worden afgedragen. Doordat er veel langdurig zieken zijn geweest is hiervoor €311.000,- meer ingehuurd dan geraamd. De overige personeelskosten en de detachering/vergoeding van medewerkers resulteert in een gezamenlijk voordeel van €193.000,-. In totaliteit is de overschrijding voor de personeelskosten €340.000,- (zie onderstaand overzicht).

Vast personeel	Raming 2025	Realisatie 2025	Vershil 2025
Management	889.410	675.585	213.825
Bedrijfs- en bestuursondersteuning en -advisering	2.414.404	2.390.407	23.997
Dienstverlening en informatiebeheer	2.421.024	2.444.012	-22.988
Belastingen	1.037.185	986.629	50.556
Realisatie, onderhoud en beheer	2.979.289	2.887.755	91.534
Ruimte, ondernemen en wonen	2.449.850	2.089.932	359.918
Sociaal maatschappelijke verbinding	4.355.242	4.017.564	337.678
	16.546.404	15.491.884	1.054.520
Ingehuurd personeel			
Management	-	178.958	-178.958
Bedrijfs- en bestuursondersteuning en -advisering	-	110.656	-110.656
Dienstverlening en informatiebeheer	-	174.408	-174.408
Belastingen	-	68.825	-68.825
Realisatie, onderhoud en beheer	-	170.318	-170.318
Ruimte, ondernemen en wonen	880.000	1.130.468	-250.468
Sociaal maatschappelijke verbinding	75.000	149.681	-74.681
	955.000	1.983.314	-1.028.314
Vervanging ziekte	435.078	745.771	-310.693
Overige personeelskosten	824.643	1.149.337	-324.694
Detachering/vergoedingen personeel	-1.009.608	-1.279.188	269.580
Totaal	17.751.517	18.091.118	-339.601

0.61 O.Z.B. woningen en 0.62 O.Z.B. niet woningen

De besparing van €146.000,- bij dit onderdeel komt doordat er nog 'eigen' budgetten naast de budgetten voor de Belastingssamenwerking waren geraamd. Deze budgetten zijn niet ingezet. Verder zijn de (meer)kosten van het personeel van de Belastingssamenwerking verantwoord op de reguliere salarispost (zie bovenstaande tabel).

Baten

De baten zijn bij dit programma **€6.496.000,-** hoger dan de begroting. Dit verschil is hieronder uitgelegd.

Onttrekking reserves	€5.411.000
Hogere legesinkomsten	€52.000
Overhead (saldo lasten en baten €-/-90.000)	€771.000
Doorbelaste rentekosten	-/-€678.000
O.Z.B.-inkomsten	€46.000
Algemene uitkering	€897.000
Overige afwijkingen	<u>-/-€3.000</u>
Totaal	€6.496.000

0.10 Mutatie reserves

Bij de Perspectiefnota 2025/2028 zijn er technische maatregelen doorgevoerd. Dit heeft geresulteerd in een mutatie van de reserves van €5.657.000,-. Daarnaast is de reserve Corona van €308.000,- overgeheveld naar de reserve Centrumontwikkeling. Deze mutaties zijn bij dit taakveld geboekt en tegengeboekt bij de lasten. De resterende onttrekking uit de reserves is €554.000,- lager dan begroot. Dit komt doordat er geen of minder kosten zijn geweest waartegenover een reserve als dekking was ingezet. Dit geldt voor de onttrekking uit de Omgevingswet waar maar €49.000,- is uitgegeven in plaats van €250.000,-. Ook de onttrekkingen voor het sociaal domein (€137.000,-) voor de huishoudcoach en de casemanager verslaving bleken niet nodig maar konden worden gedekt uit de reguliere budgetten. Tenslotte is er €90.000,- minder onttrokken aan de reserve afkoop onderhoud graven hebben enkele aanpassingen aan de gebouwen nog niet plaatsgevonden (€126.000,-).

0.2 Burgerzaken

De legesinkomsten (ID-bewijzen/paspoorten/rijbewijzen) zijn €52.000,- hoger dan de raming. Een groot deel ervan, €38.000,-, wordt afgedragen aan het rijk.

0.4 Overhead

Zie de toelichting bij de lasten.

0.5 Treasury

De geraamde rentekosten over de investeringen worden bij de begroting over de diverse producten toegerekend. In werkelijkheid waren de rentekosten fors lager; daarom is er minder naar de producten toegerekend en ontstaat deze afwijking van €678.000,- ten opzichte van de begroting.

0.61 O.Z.B. woningen en 0.62 O.Z.B. niet woningen

In totaliteit is er €46.000,- meer aan O.Z.B.-inkomsten en overige belastingen ontvangen in 2025.

0.7 Algemene uitkering

Het voordeel van €897.000,- ten opzichte van de begroting komt door €174.000,- extra middelen vanuit de Decemercirculaire 2025. Verder is er €360.000,- uit 2024 en €362.000,- uit 2025 aan extra middelen ontvangen vanuit de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen'. Het bestuur is hierover met een memo ARI geïnformeerd.

1. Veiligheid

Toelichting op programma Veiligheid

De kosten die op het programma 'Veiligheid' worden verantwoord zijn voor een groot deel te relateren aan de brandweezorg (VNOG). Daarnaast zijn de taken die verband houden met criminaliteit, preventie en ondermijning bij dit programma opgenomen.

Collegeprogramma Veiligheid

We hebben een veilig leefomgeving

Wij hebben uitvoering gegeven aan de prioriteiten uit het 'Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2024 - 2025 Veluwe Noord'. De prioriteiten zijn Jeugd en Veiligheid, Ondermijning, Digitale Criminaliteit .

Herkennen ondermijning.

In 2025 zijn gemeentebestuurders, medewerkers en inwoners verder toegerust in bewustwording en herkenning.

Maatregelen nemen ter opsporing.

In 2025 is de samenwerking met betrokken instanties verder verstevigd en geoptimaliseerd. Daarnaast is gebruik gemaakt van het Bibob (Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) instrumentarium.

Tegengaan langdurige leegstand bebouwing.

Bij eigen gebouwen is antikraak toegepast. Toezicht is speerpunt van de boa's geweest.

Tegengaan permanente bewoning vakantieparken.

In 2025 is hier niet actief op geacteerd, mede vanwege de hoge woningnood.

Zorgen voor weerbare bestuurders en medewerkers.

Er is periodiek getraind en opgeleid. Er zijn met de politie afspraken gemaakt.

We voelen ons veilig: tegengaan ondermijning

Herkennen ondermijning.

In 2025 zijn gemeentebestuurders, medewerkers en inwoners verder toegerust in bewustwording en herkenning.

Maatregelen nemen ter opsporing.

In 2025 is de samenwerking met betrokken instanties verder verstevigd en geoptimaliseerd. Daarnaast is gebruik gemaakt van het Bibob (Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) instrumentarium.

Tegengaan langdurige leegstand bebouwing.

Bij eigen gebouwen is antikraak toegepast. Toezicht is speerpunt van de boa's geweest.

Tegengaan permanente bewoning vakantieparken.

In 2025 is hier niet actief op geacteerd, mede vanwege de hoge woningnood.

Zorgen voor weerbare bestuurders en medewerkers.

Er is periodiek getraind en opgeleid. Er zijn met de politie afspraken gemaakt.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begr. wijzigingen 2025	Totale begroting 2025	Realisatie 2025	Saldo 2025
Lasten						
01 Veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.251.347	1.392.117	20.500	1.412.617	1.427.000	-14.383
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.178.916	696.406	81.000	777.406	865.126	-87.720
Totaal 01 Veiligheid	2.430.263	2.088.523	101.500	2.190.023	2.292.126	-102.103
Totaal Lasten	2.430.263	2.088.523	101.500	2.190.023	2.292.126	-102.103
Baten						
01 Veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-16.406	-19.240	0	-19.240	-13.472	-5.768
1.2 Openbare orde en veiligheid	-12.744	-15.030	0	-15.030	-31.464	16.434
Totaal 01 Veiligheid	-29.150	-34.270	0	-34.270	-44.935	10.665
Totaal Baten	-29.150	-34.270	0	-34.270	-44.935	10.665
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.401.113	2.054.253	101.500	2.155.753	2.247.191	-91.438
Gerealiseerd resultaat	2.401.113	2.054.253	101.500	2.155.753	2.247.191	-91.438

Toelichting op de lasten en baten veiligheid

Lasten

De werkelijke uitgaven bij het programma **Veiligheid** zijn **€102.000,-** hoger dan de raming. Dit komt omdat er bij het taakveld 'Openbare orde en veiligheid' extern personeel is ingehuurd. Bij het programma 'Bestuur en ondersteuning' is een totaaloverzicht opgenomen van alle directe en indirecte salariskosten.

Baten

De afwijking bij de inkomsten is gering en niet verder toegelicht.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Toelichting op programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Alle kosten die gemaakt worden rondom de mobiliteit van voertuigen binnen de gemeente worden geboekt op het programma '**Verkeer, vervoer en waterstaat**'. Dit zijn o.a. de kosten voor de aanleg, en het onderhoud, van wegen, bruggen en (fiets) paden, en daarmee dus ook de kosten voor de openbare verlichting en gladheidsbestrijding. De kosten van het eigen materieel dat wordt ingezet voor bovengenoemde taken behoren eveneens bij dit programma. De inkomsten betreffen de vergoedingen voor degeneratieschades aan wegen, bruggen etc.

Collegeprogramma Verkeer, vervoer en waterstaat

De gemeente Heerde is goed bereikbaar

Investeren in breed en goed onderhoud netwerk van fietspaden.

Ook in 2025 zijn fietspaden onderhouden of waar nodig vernieuwd.

We hebben de verkeersveiligheid vergroot

Extra aandacht voor veilige loop- en fietsroutes naar scholen.

De schoolroutes zijn geschouwd en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd.

Instellen meldpunt verkeersgevaarlijke situaties.

Verkeersgevaarlijke situaties kunnen via een melding openbare ruimte digitaal worden ingediend.

Inzetten van beperkte middelen.

Met beperkte middelen (weinig geld) hebben we ook in 2025 zorggedragen voor het vergroten van de verkeersveiligheid bij de herinrichting van wegen of wijken.

Kritisch kijken naar rotondes.

De rotondes zijn kritisch geschouwd en in orde bevonden.

Maatregelen treffen ter verkleining aanrijding groot wild.

Er is sprake van actief wildbeheer en er zijn maatregelen genomen op plekken met structureel overlast.

Minder verkeer toelaten in centrum op drukke tijden.

Er zijn pilots en onderzoeken uitgevoerd naar de verkeerscirculatie in het centrum van Heerde. De resultaten zullen worden gebruikt om hierover besluiten te nemen.

Terugbrengen snelheid van 50 naar 30 km/h op bepaalde plekken.

Op diverse plekken in de gemeente is de maximumsnelheid teruggebracht naar 30 km/uur.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begr. wijzigingen 2025	Totale begroting 2025	Realisatie 2025	Saldo 2025
Lasten						
02 Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1 Verkeer en vervoer	3.038.594	3.041.625	198.000	3.239.625	3.075.175	164.450
2.2 Parkeren	0	2.250	0	2.250	0	2.250
Totaal 02 Verkeer, vervoer en waterstaat	3.038.594	3.043.875	198.000	3.241.875	3.075.175	166.700
Totaal Lasten	3.038.594	3.043.875	198.000	3.241.875	3.075.175	166.700
Baten						
02 Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1 Verkeer en vervoer	-218.270	-110.780	-17.000	-127.780	-173.566	45.786
Totaal 02 Verkeer, vervoer en waterstaat	-218.270	-110.780	-17.000	-127.780	-173.566	45.786
Totaal Baten	-218.270	-110.780	-17.000	-127.780	-173.566	45.786
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.820.324	2.933.095	181.000	3.114.095	2.901.609	212.486
Gerealiseerd resultaat	2.820.324	2.933.095	181.000	3.114.095	2.901.609	212.486

Toelichting op de lasten en baten verkeer, vervoer en waterstaat

Lasten

Bij het programma **Verkeer, vervoer en waterstaat** is **€167.000,-** minder uitgegeven dan geraamd. De oorzaak hiervan is hieronder toegelicht.

2.1. Verkeer en vervoer

Bij dit taakveld worden kapitaallasten geraamd voor diverse investeringen in de openbare ruimte. Enkele investeringen worden later gerealiseerd dan gepland; hierdoor zijn de kapitaallasten ruim €180.000,- lager. Dit wordt ook versterkt doordat er rente-inkomsten vanuit het schatkistbankieren zijn ontvangen; dit verlaagd de doorbelaste werkelijke rentekosten naar o.a. dit taakveld. De overige afwijkingen bij dit taakveld hebben per saldo een gering negatief resultaat van €13.000,-.

Baten

Bij dit programma zijn de inkomsten **€46.000,-** hoger dan de raming. Dit komt door hogere ontvangsten voor degeneratieschade van wegen en door een niet geraamde vergoeding voor het beheer, lediging en verwerking van verpakkingsafval in openbare prullenbakken.

Meerjarige projecten

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
Lasten		
02 Verkeer, vervoer en waterstaat		
M10026-100 SPUK E120 Verkeersveiligheidsmaatregelen 25-28	0	23.117
Totaal 02 Verkeer, vervoer en waterstaat	0	23.117
Totaal Lasten	0	23.117
Baten		
02 Verkeer, vervoer en waterstaat		
M10017-100 SPUK E3 Sanering verkeerslawaaai	0	0
M10026-100 SPUK E120 Verkeersveiligheidsmaatregelen 25-28	0	-23.117
Totaal 02 Verkeer, vervoer en waterstaat	0	-23.117
Totaal Baten	0	-23.117
Resultaat	0	0

3. Economie

Toelichting op programma Economie

Het programma 'Economie' is relatief klein en omvat de kosten die verband houden met het stimuleren van de lokale economie, met bijvoorbeeld subsidies, promotie- en marketingactiviteiten of via bedrijfsloketten. Ook behoren de kosten voor recreatie en toerisme en de inning van toeristenbelasting (inkomsten) bij dit programma.

Wat gaat het kosten?

Collegeprogramma Economie

Onze ondernemers staan niet alleen

Ondersteunen Verkorte Voedselketens.

Ook in 2025 zijn initiatieven ondersteund rondom de verkorte voedselketens. Ook de werkgroep Noaberschap geeft hier blijvende aandacht aan.

Ontwikkelen Actieprogramma Economie.

Het in samenwerking met ondernemers tot stand gekomen en vastgestelde actieprogramma is in uitvoering.

We ondersteunen duurzame voedselproductie en landschapsbeheer.

Vanuit onze Cittaslow en Noaberschap gedachte zijn er initiatieven tot stand gekomen (erfcoaches) en zijn de Ijsselvallei gesprekken geïntensiveerd.

We stimuleren de samenwerking tussen overheid, ondernemers, onderwijs en organisaties.

In 2025 heeft er een ondernemersevent plaatsgevonden. Het uitvoeringsprogramma economie is conform planning gerealiseerd.

We zijn Cittaslow en Fairtrade

We stimuleren inwoners en ondernemers om Cittaslow en Fairtrade te leven en te werken.

De werkgroep Noaberschap heeft ook in 2025 het gedachtegoed verspreid.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begr. wijzigingen 2025	Totale begroting 2025	Realisatie 2025	Saldo 2025
Lasten						
03 Economie						
3.1 Economische ontwikkeling	582.450	251.228	60.500	311.728	343.259	-31.531
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	19.586	13.597	0	13.597	0	13.597
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	65.071	46.304	0	46.304	67.815	-21.511
3.4 Economische promotie	399.615	483.243	25.000	508.243	547.560	-39.317
Totaal 03 Economie	1.066.722	794.372	85.500	879.872	958.634	-78.762
Totaal Lasten	1.066.722	794.372	85.500	879.872	958.634	-78.762
Baten						
03 Economie						
3.1 Economische ontwikkeling	-3.231	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-21.851	-24.510	0	-24.510	-16.570	-7.940
3.4 Economische promotie	-324.289	-327.987	20.000	-307.987	-418.283	110.296
Totaal 03 Economie	-349.371	-352.497	20.000	-332.497	-434.853	102.356
Totaal Baten	-349.371	-352.497	20.000	-332.497	-434.853	102.356
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	717.350	441.875	105.500	547.375	523.781	23.594
Gerealiseerd resultaat	717.350	441.875	105.500	547.375	523.781	23.594

Toelichting op de lasten en baten economie

Lasten

De uitgaven zijn bij het programma **Economie €79.000,-** hoger dan geraamd. Hieronder zijn de belangrijkste oorzaken van deze overschrijding toegelicht.

Doorbelasting salarissen	-/-€30.000
Economische zaken	
Energiekosten markten	-/-€21.000
Doorbelasting salarissen	-/-€74.000
Economische promotie	
Lagere kapitaallasten	€38.000
Overige afwijkingen	<u>€8.000</u>
Totaal	-/-€79.000

3.1 Economische zaken

Bij dit taakveld is de doorbelasting van de salarissen €30.000,- hoger. Dit komt omdat er extern personeel is ingehuurd als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt. Bij het programma 'Bestuur en ondersteuning' is een totaaloverzicht opgenomen van alle directe en indirecte salariskosten.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

De marktkosten waren ruim €21.000,- hoger dan begroot. Dit komt doordat er meer stroom is afgenomen en door gestegen energiekosten.

3.4 Economische promotie

De overschrijding van €39.000,- bij dit onderdeel komt deels door een hogere doorbelasting van salarissen (€74.000,-) en deels door lagere kapitaallasten op investeringen (€38.000,-). De totale rentekosten over 2025 zijn uitgewerkt in de tabel 'Renteschema 2025' in de paragraaf Financiering.

Baten

3.4 Economische promotie

De inkomsten zijn bij dit programma **€102.000,-** hoger dan geraamd. Dit komt doordat er meer aan toeristenbelasting is ontvangen in het afgelopen jaar.

Meerjarige projecten

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
Lasten		
03 Economie		

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
M10011-100 Toekomstbestendige bedrijventerreinen	0	0
M10011-101 SPUK J4B Energy-hub Bedrijventerreinen	0	25.756
M10014-100 Recreatiezonering Veluwe	0	17.049
Totaal 03 Economie	0	42.805
Totaal Lasten	0	42.805
Baten		
03 Economie		
M10011-101 SPUK J4B Energy-hub Bedrijventerreinen	0	-25.756
M10014-100 Recreatiezonering Veluwe	0	-17.049
Totaal 03 Economie	0	-42.805
Totaal Baten	0	-42.805
Resultaat	0	0

4. Onderwijs

Toelichting op programma Onderwijs

De kosten/opbrengsten die verband houden met de onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs behoren bij dit programma. Ook het peuteronderwijs en volwasseneneducatie en de exploitaties van de Rhijnsberg en De Heerd, voor een groot deel onderwijsinstellingen, zijn bij dit programma 'Onderwijs' opgenomen.

Collegeprogramma Onderwijs

We verbeteren de huisvesting van onze scholen

Stap voor stap uitvoeren IHP

Ook in 2025 is verder uitvoering gegeven aan het IHP met o.a. de start van de bouw van basisschool "De Lichtbron" in Wapenveld.

Voortgaan met het plan voor het moderniseren van onze schoolgebouwen.

Dit is integraal onderdeel van het Integraal Huisvestings Plan (IHP).

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begr. wijzigingen 2025	Totale begroting 2025	Realisatie 2025	Saldo 2025
Lasten						
04 Onderwijs						
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	1.625	-1.625
4.2 Onderwijshuisvesting	1.873.806	1.985.107	-343.210	1.641.897	1.281.188	360.709
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.913.695	1.043.253	-165.872	877.381	858.178	19.203
Totaal 04 Onderwijs	3.787.502	3.028.360	-509.082	2.519.278	2.140.991	378.287
Totaal Lasten	3.787.502	3.028.360	-509.082	2.519.278	2.140.991	378.287
Baten						
04 Onderwijs						
4.2 Onderwijshuisvesting	-498.723	-515.410	0	-515.410	-510.080	-5.330
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-589.919	-29.910	-9.258	-39.168	5.082	-44.250
Totaal 04 Onderwijs	-1.088.643	-545.320	-9.258	-554.578	-504.998	-49.580
Totaal Baten	-1.088.643	-545.320	-9.258	-554.578	-504.998	-49.580
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.698.859	2.483.040	-518.340	1.964.700	1.635.994	328.706
Gerealiseerd resultaat	2.698.859	2.483.040	-518.340	1.964.700	1.635.994	328.706

Toelichting op de lasten en baten onderwijs

Lasten

Bij het programma **Onderwijs** zijn de kosten **€378.000,-** lager dan de raming. De oorzaken hiervan zijn hieronder toegelicht.

Rentekosten diverse schoolgebouwen	€365.000
Onderhoudskosten diverse schoolgebouwen	-/-€49.000
Aanleg Groene Schoolpleinen	€50.000
Overige afwijkingen	<u>€12.000</u>
Totaal	€378.000

4.2 Onderwijshuisvesting

Bij de diverse onderwijsgebouwen is er teveel rente naar deze producten toegerekend; de werkelijke rentekosten waren €365.000,- lager. Dit komt doordat er met een vast rentetarief wordt gerekend en doordat er rente is terugontvangen op het uitstaande banksaldo. In werkelijkheid waren hierdoor de rentekosten significant lager.

De totale onderhoudskosten bij de scholen waren €49.000,- hoger dan verwacht. Dit komt veelal door storingen/lekkages/achterstallig onderhoud wat niet was voorzien. Vooral bij De Rhijnberg en De Heerd zijn er problemen als gevolg van onduidelijke beheerconstructies.

Het budget van €50.000,- voor de aanleg van groene schoolpleinen is niet aangewend. Bij de resultaatbestemming wordt voorgesteld om dit budget naar 2026 over te hevelen.

Baten

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Een eindafrekening uit 2024 voor het leerlingenvervoer is de oorzaak van de hogere inkomsten van **€50.000,-** bij dit programma.

Meerjarige projecten

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
Lasten		
04 Onderwijs		
M10002-100 SPUK D8 Onderwijsachterstandenbeleid 2025	370.034	376.397
M10020-100 SPUK D14 NPO-gelden Onderwijsvertraging	0	95.097
Totaal 04 Onderwijs	370.034	471.494
Totaal Lasten	370.034	471.494
Baten		
04 Onderwijs		
M10002-100 SPUK D8 Onderwijsachterstandenbeleid 2025	-370.034	-376.397

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
M10020-100 SPUK D14 NPO-gelden Onderwijsvertraging	0	-88.614
Totaal 04 Onderwijs	-370.034	-465.011
Totaal Baten	-370.034	-465.011
Resultaat	0	6.483

5. Sport, cultuur en recreatie

Toelichting op programma Sport, cultuur en recreatie

'Sport, cultuur en recreatie' is een breed programma met allemaal leuke en belangrijke zaken die het leven aangenamer maken. Dit programma omvat o.a. de uitgaven voor sportaccommodaties, bosbeheer, openbaar groen, musea en subsidies aan rijks- en gemeentelijke monumenten. De inkomsten zijn veelal provinciale en rijkssubsidies die worden ontvangen om bovenstaande zaken in stand te houden.

Collegeprogramma Sport, cultuur en recreatie

We horen bij elkaar!

Ondersteunen culturele instellingen en musea.

Ook in 2025 zijn culturele instellingen en musea ondersteund met subsidiegelden.

Stimuleren samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen in Heerde.

Ook in 2025 is een cultuurcoach ingezet om de samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen te stimuleren.

We zijn een gastvrije gemeente

Aandacht voor bij Heerde passende overnachtingsmogelijkheden en toeristische activiteiten.

In 2025 is verder ingezet op het stimuleren van toeristische activiteiten binnen onze gemeentegrenzen. Hierin vervult Visit Heerde ook een belangrijke rol. Ook hebben we blijvende aandacht voor passende overnachtingsmogelijkheden binnen onze gemeente.

Aantrekkelijker maken centra Heerde en Wapenveld.

Bij de inrichting van de centra is met dit element rekening gehouden.

Aantrekkelijker maken horeca Heerderstrand en Renderklippen.

Er is geïnvesteerd in een kiosk, horecavoorziening, respectievelijk ontvangstlocaties op het Heerderstrand en de Renderklippen.

Opstellen veiligheidsregels per recreatiegebied.

De opgaves vanuit de recreatiezoning zijn gerealiseerd respectievelijk in uitvoering. Ook zijn routes opgesteld voor alle gebruikers (o.a. MTB-ers).

We respecteren onze natuur

Onderhouden bermen in belang biodiversiteit.

Er is een vastgesteld maaibeleid opgesteld en het ecologisch bermbeheer is in de praktijk toegepast.

We stimuleren komende jaren natuurontwikkeling en natuurbehoud op alle terreinen.

In samenspraak met provincie, landbouw en natuurverenigingen is natuur hersteld ten behoeve van toekomstbestendig landelijk gebied.

Onze inwoners en bezoekers bewegen

Extra verbinding tussen sport, onderwijs en zorg.

De buurtsportcoaches hebben in samenspraak met de collega's binnen STIP gezorgd voor verbinding tussen sport, onderwijs en zorg.

In gesprek met ouders over sport en een gezonde leefstijl.

Deze taak is in 2025 uitgevoerd door de buurtsportcoaches.

We hebben begrijpelijke regels voor sportaccommodaties

Samen met de sportverenigingen kijken hoe de bestaande subsidieregels aangepast zouden moeten worden.

Er is een duidelijk en eenduidig sportaccommodatiebeleid en subsidieregeling vastgesteld.

Alle kinderen in de gemeente kunnen goed zwemmen

Onderzoek doen naar schoolzwemmen.

Er is een onderzoek uitgevoerd in welke mate schoolzwemmen bijdraagt aan het vergroten van de zwemvaardigheid van kinderen.

Jeugd speelt en leert in een groene omgeving

Aandacht voor groene schoolpleinen en speelplekken.

In 2025 zijn schoolpleinen en speelplekken groener gemaakt.

We hebben oog voor het verleden

Aandacht voor cultuurhistorische elementen.

Bij de uitvoering van beleid hebben we blijvende aandacht voor cultuurhistorische elementen.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begr. wijzigingen 2025	Totale begroting 2025	Realisatie 2025	Saldo 2025
Lasten						
05 Sport, cultuur en recreatie						
5.1 Sportbeleid en activering	203.467	95.378	0	95.378	114.757	-19.379
5.2 Sportaccommodaties	1.024.570	1.589.404	-411.441	1.177.963	1.219.245	-41.281
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	454.518	456.172	13.500	469.672	440.237	29.435
5.4 Musea	181.115	197.674	14.700	212.374	187.490	24.884
5.5 Cultureel erfgoed	0	95.711	-6.000	89.711	99.389	-9.678
5.6 Media	383.543	391.212	100.000	491.212	491.002	210
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.992.521	1.968.213	158.300	2.126.513	2.083.467	43.046
Totaal 05 Sport, cultuur en recreatie	4.239.734	4.793.764	-130.941	4.662.823	4.635.585	27.238
Totaal Lasten	4.239.734	4.793.764	-130.941	4.662.823	4.635.585	27.238
Baten						
05 Sport, cultuur en recreatie						
5.1 Sportbeleid en activering	-322.040	-23.102	-82.000	-105.102	-104.758	-344
5.2 Sportaccommodaties	-124.013	-292.241	111.000	-181.241	-222.788	41.547
5.4 Musea	-22.324	-2.500	0	-2.500	-4.360	1.860
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	-18.970	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-216.298	-181.124	-10.000	-191.124	-280.189	89.065
Totaal 05 Sport, cultuur en recreatie	-703.645	-498.967	19.000	-479.967	-612.095	132.128
Totaal Baten	-703.645	-498.967	19.000	-479.967	-612.095	132.128
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	3.536.089	4.294.797	-111.941	4.182.856	4.023.490	159.367
Gerealiseerd resultaat	3.536.089	4.294.797	-111.941	4.182.856	4.023.490	159.367

Toelichting op lasten en baten sport, cultuur en recreatie

Lasten

De uitgaven bij het programma **Sport, cultuur en recreatie** zijn **€27.000,-** lager dan begroot. De afwijking die dit voordeel nagenoeg veroorzaakt is hieronder toegelicht.

Externe inhuur Sportbeleid	-/- €19.000
Materieel en onderhoud / verwerkingskosten groenafval	€43.000
Overige afwijkingen	<u>€3.000</u>
Totaal	€27.000

5.1 Sportbeleid

Bij dit onderdeel zijn de kosten van extern personeel €19.000,- hoger. Bij het programma 'Bestuur en ondersteuning' is een totaaloverzicht opgenomen van alle directe en indirecte salariskosten.

5.4 Musea

In 2025 is er €30.000,- minder uitgegeven aan het streekarchief. Dit komt omdat er voor de kosten van de begroting van NoVA nog sprake is van een ingroeimodel voor de komende jaren waardoor de werkelijke kosten lager zijn dan de raming. Daarnaast waren de kosten van het streekarchief Epe-Hattertem-Heerde lager en zijn er geen directe kosten geweest voor de restauratie en afvoer van het historisch archief.

5.7 Openbaar groen en (open lucht) recreatie

Voor het materieel en onderhoud en de verwerkingskosten van (groen)afval is ongeveer €43.000,- minder uitgegeven.

Baten

De inkomsten zijn bij dit programma **€132.000,-** hoger. Deze hogere inkomst heeft 3 redenen die hieronder zijn genoemd.

Ontvangen loonkostensubsidie doelgroepers	€70.000
Afrekeningen energie buitensportaccommodaties	€42.000
Vergoeding verzekering schade inbraak	€16.000

Overige afwijkingen €4.000

Totaal €132.000

5.2 Sportaccommodaties

Bij de buitensportaccommodaties zijn de afrekeningen van de energie over 2024 achteraf in rekening gebracht. Hierdoor is er €42.000,- meer ontvangen.

5.7 Openbaar groen en (open lucht) recreatie

Voor de inzet van doelgroepers wordt van Lucrato loonkostensubsidie ontvangen. Voor 2025 was dit een bedrag van €70.000,-. Hiervoor was op deze post geen raming opgenomen. Dit voordeel is bij het programma 'Bestuur en ondersteuning' verwerkt in het totaaloverzicht van alle directe en indirecte salariskosten.

Van de verzekering is een vergoeding van ruim €16.000,- ontvangen voor de schade die is geleden als gevolg van de inbraak bij de gemeentewerf in juni 2025. Dit bedrag is in november gestort; te laat voor de verwerking in de najaarsnota.

Meerjarige projecten

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
Lasten		
05 Sport, cultuur en recreatie		
M10001-100 SPUK H30 Lokaal Sportakkoord	15.338	83.127
M10001-101 SPUK H30 Brede Regeling Combinatiefunctionaris	105.006	66.095
M10001-107 SPUK H30 Leefomgeving	11.798	2.478
M10004-100 SPUK C92 Informatiepunten Digitale Overheid	18.970	18.970
M10015-101 Instandhouding gemeentelijke monumenten 2025	0	11.312
M10018-100 SPUK H4 Stimulering Sport 2025	113.837	0
M10022-100 Project Wegwerken achterstanden Streekarchief	0	0
Totaal 05 Sport, cultuur en recreatie	264.949	181.982
Totaal Lasten	264.949	181.982
Baten		
05 Sport, cultuur en recreatie		
M10001-100 SPUK H30 Lokaal Sportakkoord	-15.338	-83.127
M10001-101 SPUK H30 Brede Regeling Combinatiefunctionaris	-105.006	-66.095
M10001-107 SPUK H30 Leefomgeving	-11.798	-2.478
M10004-100 SPUK C92 Informatiepunten Digitale Overheid	-18.970	-18.970
M10015-101 Instandhouding gemeentelijke monumenten 2025	0	-11.312
M10018-100 SPUK H4 Stimulering Sport 2025	-113.837	-87.511
Totaal 05 Sport, cultuur en recreatie	-264.949	-269.493
Totaal Baten	-264.949	-269.493
Resultaat	0	-87.511

6. Sociaal Domein

Toelichting op programma Sociaal domein

Sinds de decentralisaties in het sociaal domein (2015) is de gemeente Heerde verantwoordelijk voor de Wmo en de Jeugdzorg. Naast deze omvangrijke taken horen bij het programma 'Sociaal domein' ook de kosten voortkomend uit de Participatiewet (inkomsondersteuning/re-integratie). De inkomsten betreft de rijksvergoeding voor de bijstandsuitkeringen (doeluitkering).

Collegeprogramma Sociaal domein

We willen verslaving voorkomen

Geven van voorlichting op scholen.

Ook in 2025 hebben diverse scholen voorlichting gegeven over o.a. verslaving.

Ondersteunen zelfhulpgroepen zoals de AA en stimuleren inwoners hier gebruik van te maken.

We hebben de organisatie Anonieme Alcoholisten (AA) gefaciliteerd, zodat zij hun werk kunnen doen (huisvesting, folders printen, actieve verwijzing etc.).

STIP biedt een laagdrempelig plek waar je om hulp kunt vragen.

De huidige laagdrempelige (ontmoetings)plek bij STIP is ook in 2025 gecontinueerd.

Iedereen kan mee doen

Hulp bieden aan hen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of computergebruik.

Ook in 2025 hebben we hulp geboden aan inwoners die moeite hebben met lezen, schrijven en computergebruik. Daarnaast is ook aandacht gegeven aan de communicatie vanuit het ambtelijk apparaat. Hierin is de doelgroep waaraan je schrijft het uitgangspunt.

Zorgen dat iedereen zich gezien en gerespecteerd voelt.

Er is een integraal actieplan met partijen die zich bezig houden met dementie. Cliënten beschermd wonen: voor eigen inwoners is een passende woonplek. Migratieachtergrond: 95% inburgeringsplichtigen slagen voor de inburgeringsplicht. Lhbt+-ers kunnen bij STIP blijvend terecht voor vragen en ondersteuning.

We staan voor jeugdzorg

Gezamenlijk met ouders, school en jeugdzorg hulp bieden bij problemen jongeren.

In 2025 is in samenwerking met ouders, school maar ook andere instanties hulp geboden aan jongeren met problematiek.

Jongeren kunnen elkaar ontmoeten

Zoeken naar locaties voor jongeren.

In Wapenveld is de nieuwe MFA in gebruik genomen met een jeugdhonk.

We hebben zicht op isolement onder ouderen

We kijken of het mogelijk is om ouderen dichtbij voorzieningen te laten wonen.

Bij woningbouw hebben we ook in 2025 geprobeerd hier rekening mee te houden. Zo zijn er op diverse locaties woonruimten gerealiseerd dicht bij voorzieningen.

We onderzoeken in de kleine kernen Veessen en Vorchten of er behoefte is aan dagactiviteiten.

De opbouwwerker heeft in 2025 gesprekken gevoerd in Veessen en in Vorchten. De uitkomsten van deze gesprekken zullen worden betrokken bij de vraag of er behoefte is aan dagactiviteiten.

Zorgdragen dat deze ouderen bezocht worden.

De ouderenwerker heeft hier ook in 2025 o.a. invulling aan gegeven. Daarnaast zijn daarvoor ook vrijwilligers ingezet.

We benutten de kracht van de samenleving

Zorgen voor eenvoudige regels en formulieren.

Onze subsidieformulieren zijn in het kader van het project zaakgericht werken aangepast, gedigitaliseerd en vereenvoudigd.

We koesteren onze mantelzorgers

Als gemeente maken we dat onze mantelzorgers van tijd tot tijd op adem kunnen komen.

Ook in 2025 is het mantelcompliment verstrekt als waardering voor de mantelzorgers in onze gemeente.

We bieden specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers.

Het maatwerkeraanbod van STIP is gecontinueerd. Hierin is specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers een onderdeel.

We houden huishoudelijke hulp betaalbaar

Aanbieden in eerste instantie ondersteuning met een huishoudcoach.

De huidige aanpak en ondersteuning met een huishoudcoach gericht op (alternatieve) maatwerkeraanpak per individu is gecontinueerd.

Mensen die echt hh hulp nodig hebben krijgen die ook.

Ons beleid is er op gericht dat inwoners die huishoudelijke hulp aantoonbaar nodig hebben deze ook hebben ontvangen.

Ontwikkelen alternatieven om inwoners te helpen zelf hun hh-werk te doen.

De huidige aanpak en ondersteuning met een huishoudcoach gericht op (alternatieve) maatwerkeraanpak per individu is gecontinueerd.

Toepassen eigen bijdrage op grond van iemands inkomen.

Niet meer van toepassing.

Er zijn centrale ontmoetingsplekken

Realisatie MFA in centrum Wapenveld.

De Hof van Cramer is gerealiseerd en in gebruik.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begr. wijzigingen 2025	Totale begroting 2025	Realisatie 2025	Saldo 2025
Lasten						
06 Sociaal Domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	640.733	933.714	82.730	1.016.444	960.733	55.711
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	1.811.076	1.921.039	-600	1.920.439	1.888.306	32.133
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	712.175	1.004.097	-33.880	970.217	753.027	217.190
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	799.441	886.401	26.000	912.401	851.450	60.951
6.3 Inkomensregelingen	5.250.536	4.840.868	527.200	5.368.068	5.365.942	2.126
6.4 Begeleide participatie	2.522.845	2.300.010	231.003	2.531.013	2.469.162	61.851
6.5 Arbeidsparticipatie	444.789	561.637	6.512	568.149	620.900	-52.751
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	768.649	673.860	-51.000	622.860	532.119	90.741
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	2.848.856	2.826.166	-99.842	2.726.324	2.750.329	-24.005
6.712 Begeleiding (Wmo)	1.746.677	1.603.060	626.000	2.229.060	2.241.871	-12.811
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	5.234.965	4.805.750	1.407.000	6.212.750	6.190.955	21.795
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	10.542	-10.542
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0	0	10.055	-10.055
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	0	0	0	67.127	-67.127
6.791 PGB Wmo	54.473	15.600	67.000	82.600	108.404	-25.804
6.792 PGB Jeugd	69.994	100.000	-65.000	35.000	41.500	-6.500
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	47.752	69.584	0	69.584	48.790	20.794
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	0	0	0	0	32.662	-32.662
6.821 Jeugdbescherming	96.992	95.690	2.500	98.190	105.552	-7.362
6.822 Jeugdreclassering	41.817	11.224	0	11.224	11.956	-732
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	360.498	395.257	0	395.257	370.870	24.387
Totaal 06 Sociaal Domein	23.452.269	23.043.957	2.725.623	25.769.580	25.432.253	337.327
Totaal Lasten	23.452.269	23.043.957	2.725.623	25.769.580	25.432.253	337.327
Baten						
06 Sociaal Domein						

Exploitatie	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begr. wijzigingen 2025	Totale begroting 2025	Realisatie 2025	Saldo 2025
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-324.258	-17.250	-61.200	-78.450	-59.482	-18.968
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-13.399	0	0	0	0	0
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-3.310	0	0	0	-3.069	3.069
6.3 Inkomensregelingen	-3.438.291	-3.385.918	-85.600	-3.471.518	-3.737.504	265.986
6.5 Arbeidsparticipatie	-3.663	0	0	0	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-8.732	-6.870	-2.000	-8.870	-8.527	-343
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	-179.429	-168.013	-26.000	-194.013	-197.769	3.756
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-1.373	0	0	0	-7.950	7.950
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	-227.717	0	-171.300	-171.300	-170.568	-732
Totaal 06 Sociaal Domein	-4.200.171	-3.578.051	-346.100	-3.924.151	-4.184.869	260.718
Totaal Baten	-4.200.171	-3.578.051	-346.100	-3.924.151	-4.184.869	260.718
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	19.252.098	19.465.906	2.379.523	21.845.429	21.247.385	598.044
Gerealiseerd resultaat	19.252.098	19.465.906	2.379.523	21.845.429	21.247.385	598.044

Toelichting op de lasten en baten sociaal domein

Lasten

De uitgaven bij het programma **Sociaal domein** zijn **€337.000,-** lager dan begroot. De grootste afwijkingen die dit voordeel veroorzaken zijn hieronder toegelicht.

Inhuurbudgetten en flexibele schil Stip	€290.000
WSW en beschut werk	€62.000
Arbeidsparticipatie	-/-€53.000
Wmo hulpmiddelen en woonvoorzieningen	⊘€90.000
Wmo Huishoudelijke hulp	€109.000
Jeugdzorg ZIN	-/-€110.000
Overige afwijkingen	-/-€51.000
Totaal	€337.000

6.22 en 6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

De inhuurbudgetten van de flexibele schil van Stip zijn niet volledig benut (€290.000,-). Het was moeilijk om de juiste medewerkers te vinden waardoor vacatures langere tijd niet zijn ingevuld. Daarom is er in de loop van het jaar besloten om de activiteiten voor opbouwwerk en jongerenwerk als een opdracht aan een externe partij te verstrekken.

6.4 Begeleide arbeidsparticipatie

De kosten voor WSW en beschut werk zijn €62.000,- lager uitgevallen dan begroot door minder deelnemers. Door de gewijzigde wetgeving is het moeilijk in te schatten hoeveel instroom en uitstroom er gerealiseerd wordt, omdat er nog geen historische gegevens beschikbaar zijn.

6.5 Arbeidsparticipatie

Door wijzigingen in het rekeningschema en het verbijzonderen van kosten lopen de budgetten en kosten niet synchroon op de rekeningen, en is hier een overbesteding van €53.000,-, maar hier is eigenlijk niets veranderd.

6.60 Hulpmiddelen en diensten Wmo

In 2025 is overgestapt van een koop- naar een leaseprogramma. Hierdoor vervallen de initiële aanschafkosten voor nieuwe hulpmiddelen, omdat deze kosten over de hele looptijd van 7 jaar worden verspreid. Op de uitstaande gekochte hulpmiddelen worden uitsluitend reparatie- en onderhoudskosten in rekening gebracht. Dit geeft een tijdelijk een financieel voordeel dat de komende jaren zal afnemen, omdat steeds meer eigen hulpmiddelen worden vervangen door lease. En er is een woonvoorziening welke gepland was in 2025 gerealiseerd te zijn niet tijdig afgerond. Hierdoor zijn de kosten in totaal voor de materiële voorzieningen €90.000,- lager uitgevallen.

6.711 Huishoudelijk hulp Wmo

Met ingang van 1 januari 2025 is de inzet van huishoudelijke ondersteuning gereorganiseerd. Een deel van de inwoners krijgt minder uur ondersteuning per week, omdat ze zelf nog een deel kunnen doen. Dit heeft geleid tot een besparing van €109.000,-.

6.751-6.762 Jeugdhulp ZIN

Ondanks de budgetbijstellingen bij de voor- en najaarsnota zijn de kosten voor de ambulante jeugdhulp alsnog met €110.000,- overschreden. Opnieuw blijkt hoe lastig het is om deze kosten goed te ramen; dit blijft ook voor de komende jaren een belangrijk aandachtspunt.

Baten

De inkomsten bij dit programma zijn **€261.000,-** hoger dan geraamd. Dit komt voornamelijk doordat de inkomsten voor de BUIG-middelen worden begroot op basis van de voorlopige beschikking. De definitieve beschikking voor de BUIG-middelen was hoger dan de voorlopige beschikking. De definitieve beschikking wordt na de najaarsnota ontvangen; hierdoor is verwerking in de begroting niet (meer) mogelijk.

Meerjarige projecten

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
Lasten		
06 Sociaal Domein		
M10001-102 SPUK H30 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	23.597	12.150
M10001-109 SPUK H30 Versterken Sociale Basis	0	12.910
M10001-110 SPUK H30 Mantelzorg	0	9.978
M10001-111 SPUK H30 Eén tegen eenzaamheid	9.439	4.665
M10001-112 SPUK H30 Welzijn op recept	13.568	9.000
M10003-100 SPUK G10 Wet Inburgering 2025	370.016	150.584
M10005-100 SPUK A39 Onderwijsroute 2025	20.828	20.829
M10012-100 SPUK H35b IZA doelen	165.012	237.512
M10013-100 SPUK A16 Opvang ontheemden Oekraïne	4.644.500	4.487.773
M10013-101 Zorgopvang Oekraïne VNOG	0	67.352
Totaal 06 Sociaal Domein	5.246.960	5.012.752
Totaal Lasten	5.246.960	5.012.752
Baten		
06 Sociaal Domein		
M10001-102 SPUK H30 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	-23.597	-12.150
M10001-109 SPUK H30 Versterken Sociale Basis	0	-12.910
M10001-110 SPUK H30 Mantelzorg	0	-9.978
M10001-111 SPUK H30 Eén tegen eenzaamheid	-9.439	-4.665

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
M10001-112 SPUK H30 Welzijn op recept	-13.568	-9.000
M10003-100 SPUK G10 Wet Inburgering 2025	-370.016	-150.584
M10005-100 SPUK A39 Onderwijsroute 2025	-20.828	-20.829
M10012-100 SPUK H35b IZA doelen	-165.012	-237.512
M10013-100 SPUK A16 Opvang ontheemden Oekraïne	-4.644.500	-4.487.773
M10013-101 Zorgopvang Oekraïne VNOG	0	-67.352
Totaal 06 Sociaal Domein	-5.246.960	-5.012.752
Totaal Baten	-5.246.960	-5.012.752
Resultaat	0	0

7. Volksgezondheid en milieu

Toelichting op programma Volksgezondheid en milieu

Bij het programma 'Volksgezondheid en milieu' zijn de kostendekkende exploitaties afvalverwerking, riolering en begraven opgenomen. Daarnaast worden ook nog uitgaven rondom milieubeheer (zoals ongediertebestrijding) en de volksgezondheid (GGD) bij dit programma verantwoord.

Collegeprogramma Volksgezondheid en milieu

We hebben voldoende ruimte op begraafplaatsen

Uitbreiden begraafplaats Wapenveld.

De 1e fase van de uitbreiding van de begraafplaats in Wapenveld is in uitvoering. De verwachting is dat deze in het 3e kwartaal van 2026 zal worden opgeleverd.

We produceren andere energie

Ontwikkelen plan in transitievisie Warmte.

De transitievisie warmte is in uitvoering, maar ook in 2025 zijn we wel aangelopen tegen beperkingen op het gebied van de energietransitie.

We ondersteunen met bijvoorbeeld duurzaamheidsleningen.

Ook in 2025 zijn duurzaamheidsleningen beschikbaar gesteld.

We stimuleren vooral de opwekking van zonne energie (voorkeur voor daken).

In 2025 hebben we ingezet op lokale duurzame energieopwekking binnen de geldende landelijke en provinciale regels. Hierin volgen we de zonneladder van de provincie Gelderland.

We hebben ons aangepast aan klimaatverandering: klimaatadaptie

In het omgevingsplan stellen we hiervoor regels op voor onze gemeente (klimaatadaptatie).

Er zijn gekoppeld aan de omgevingsvisie regels vastgesteld en in uitvoering genomen met betrekking tot circulair bouwen en energieneutraal bouwen.

Uitvoering regionaal plan om droogte te bestrijden overstroming tegen te gaan en water goed op te vangen en vast te houden.

Het vastgestelde regionale plan wordt jaarlijks conform planning uitgevoerd.

We gaan voor schone lucht

Als gemeente ondertekenen we de komende periode het landelijke Schone Lucht Akkoord.

Het schone lucht akkoord is niet getekend. Wel hebben we in 2025 zoveel mogelijk gehandeld volgens dit akkoord.

We strijden tegen de opening van het vliegveld Lelystad.

Ook in 2025 hebben wij ons actief ingezet binnen de coalitie van kritische gemeenten om de belangen van onze inwoners te behartigen.

We gebruiken materialen vaker en opnieuw: circulaire economie

Uitvoeren programma toekomstbestendige bedrijventerreinen.

In 2025 is verder gewerkt aan het uitvoeren van het programma toekomstbestendige bedrijventerreinen.

We geven het goede voorbeeld

De gemeente koopt zoveel mogelijk lokaal en duurzaam in.

Conform het vastgestelde inkoopbeleid zijn in 2025 waar mogelijk goederen en diensten lokaal en waar mogelijk duurzaam ingekocht.

We vervangen afgeschreven auto's door elektrische auto's.

Onze auto's worden conform afschrijvingsplanning waar mogelijk vervangen door elektrische auto's. Dit pakken we gefaseerd op. In 2025 zijn enkele auto's vervangen door elektrische exemplaren.

We verwerken meer plastic afval

Onderzoeken of we de wijze van inzamelen kunnen verbeteren.

Plastic afval is ook in 2025 tweewekelijks in doorzichtige zakken ingezameld. Hiermee behalen we het beste resultaat.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begr. wijzigingen 2025	Totale begroting 2025	Realisatie 2025	Saldo 2025
Lasten						
07 Volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	943.914	836.300	0	836.300	801.977	34.323
7.2 Riolering	1.314.442	1.359.171	206.831	1.566.002	1.521.242	44.760
7.3 Afval	1.662.823	1.800.050	40.742	1.840.792	1.823.016	17.776
7.4 Milieubeheer	1.291.693	1.165.499	-303.010	862.489	873.071	-10.582
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	476.118	483.610	212.199	695.809	723.360	-27.551
Totaal 07 Volksgezondheid en milieu	5.688.989	5.644.630	156.762	5.801.392	5.742.666	58.726
09 Dummy programma						
7.2 Riolering	0	0	0	0	0	0
Totaal 09 Dummy programma	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	5.688.989	5.644.630	156.762	5.801.392	5.742.666	58.726
Baten						
07 Volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	-241.796	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	-1.699.352	-1.713.149	0	-1.713.149	-1.714.967	1.818
7.3 Afval	-2.112.072	-2.214.427	0	-2.214.427	-2.165.075	-49.352
7.4 Milieubeheer	-713.868	-358.088	352.130	-5.958	-29.339	23.381
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-663.465	-528.751	-100.000	-628.751	-626.654	-2.097
Totaal 07 Volksgezondheid en milieu	-5.430.554	-4.814.415	252.130	-4.562.285	-4.536.034	-26.251
Totaal Baten	-5.430.554	-4.814.415	252.130	-4.562.285	-4.536.034	-26.251
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	258.436	830.215	408.892	1.239.107	1.206.632	32.475
Gerealiseerd resultaat	258.436	830.215	408.892	1.239.107	1.206.632	32.475

Toelichting op de lasten en baten volksgezondheid en milieu

Lasten

De uitgaven zijn bij het programma **Volksgezondheid en milieu €59.000,-** lager dan de raming. Onderstaand is toegelicht hoe dit komt.

Bijdrage GGD / subsidie Verian / onderhoud AED's	€34.000
Riolering	€45.000
Afvalinzameling	-/-€18.000
Overige afwijkingen	<u>-/-€2.000</u>
Totaal	€59.000

7.1 Volksgezondheid

De bijdrage aan de GGD was iets lager dan geraamd door een verrekening uit 2024. Daarnaast is er minder aan subsidie voor Verian uitgekeerd en was er minder geld nodig voor het onderhoud van de AED's. In totaliteit is hierdoor €34.000,- minder bij dit product uitgegeven.

7.2 Riolering

De uitgaven zijn per saldo €45.000,- lager uitgevallen als gevolg van geringere rentekosten (zie rentestaat bij paragraaf Financiering) op de investeringen en daarnaast overschrijdingen op energie en onderzoek riolering. Dit betreft een kostendeekkende exploitatie. Meer- of minderkosten worden met de voorziening riolering verrekend.

7.3 Afval

De kosten voor afvalinzameling zijn iets hoger uitgevallen (€18.000,-) door gestegen verwerkingskosten. Dit betreft een kostendeekkende exploitatie. Meer- of minderkosten worden met de reserve afvalstoffenheffing verrekend.

Baten

De lagere inkomst bij dit programma van **€26.000,-** is het gevolg van geringe fluctuaties bij bovengenoemde kostendeekkende exploitaties.

Meerjarige projecten

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
Lasten		
07 Volksgezondheid en milieu		
M10001-103 SPUK H30 Kansrijke Start	0	13.287
M10001-104 SPUK H30 Mentale Gezondheid	0	18.300
M10001-105 SPUK H30 Aanpak overgewicht	0	3.772
M10001-106 SPUK H30 Valpreventie	0	53.095
M10001-108 SPUK H30 Kansrijke omgeving en alcoholpreventie	0	22.605

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
M10001-113 SPUK H30 Versterken kennis- en adviesfunctie	0	2.832
M10001-114 SPUK H30 Coördinatie regionale aanpak preventie	0	2.466
M10006-100 SPUK K28 Klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	352.130	402.525
M10007-100 SPUK J94 Nationaal Isolatieprogramma 2023	0	60.435
M10007-102 SPUK J94 Nationaal Isolatieprogramma 2025	0	0
Totaal 07 Volksgezondheid en milieu	352.130	579.317
Totaal Lasten	352.130	579.317
Baten		
07 Volksgezondheid en milieu		
M10001-103 SPUK H30 Kansrijke Start	0	-13.287
M10001-104 SPUK H30 Mentale Gezondheid	0	-18.300
M10001-105 SPUK H30 Aanpak overgewicht	0	-3.772
M10001-106 SPUK H30 Valpreventie	0	-53.095
M10001-108 SPUK H30 Kansrijke omgeving en alcoholpreventie	0	-22.605
M10001-113 SPUK H30 Versterken kennis- en adviesfunctie	0	-2.832
M10001-114 SPUK H30 Coördinatie regionale aanpak preventie	0	-2.466
M10006-100 SPUK K28 Klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	-352.130	-402.525
M10007-100 SPUK J94 Nationaal Isolatieprogramma 2023	0	-60.435
M10007-101 SPUK J94 Nationaal Isolatieprogramma 2024	0	0
M10007-102 SPUK J94 Nationaal Isolatieprogramma 2025	0	0
M10010-100 SPUK E87b Deltaprogramma zoetwater	0	0
Totaal 07 Volksgezondheid en milieu	-352.130	-579.317
Totaal Baten	-352.130	-579.317
Resultaat	0	0

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Toelichting op programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Het programma 'Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing' omvat de taken op het gebied van grondexploitatie, ruimtelijke ordening, gemeentelijke accommodaties en volkshuisvesting. Ook de inkomsten vanuit de nieuwe Omgevingswet horen bij dit programma.

Collegeprogramma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

We werken vanuit veranderde rol van de Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging

Herontwikkelen leges: het in rekening brengen van onze dienstverlening.

De legesverordening is aangepast en ingevoerd. Deze is in 2025 toegepast.

Vorbereiden medewerkers: onder andere vergunningverleners.

Alle betrokken medewerkers zijn toegerust en handelen inclusief gedrag en houding in geest van de Omgevingswet.

We hebben doorstroming in onze woningbouw

Bouwen van zo veel mogelijk passende woningen (starters, jonge gezinnen en doorstromers).

Ook in 2025 is veel woningbouw gerealiseerd, ook voor de genoemde doelgroep.

We hebben een visie op wonen en zorg

Met de resultaten van dit onderzoek ontwikkelen we nieuwe ideeën.

De resultaten van het onderzoek zijn bekend. Op basis van deze resultaten zijn nieuwe keuzes gemaakt respectievelijk strategieën opgesteld.

Onderzoeken naar soort woningen waarin mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.

Ons beleid is er op gericht om waar mogelijk ook woningen te realiseren waarin zorg kan worden gegeven. Zo voorkomen we ook noodzakelijke woningaanpassingen.

We hebben meer woningen

Blijvend bouwen op plekken binnen de bebouwde kom (naast MFA Wapenveld, Veessen en in het centrum van Heerde).

Naast diverse inbreidingen is o.a. de van Meurshof en de Molenkamp gerealiseerd in 2025.

Bouwen op plekken buiten de bebouwde kom (oostkant Wapenveld en zuidkant Heerde).

In 2025 zijn de verdere stappen gezet voor de realisatie van de Bovenkamp 3, Hulsbergenlanden en Monnikenveld. Voor de Horsthoekerenk zijn de uitgangspunten vastgesteld en wordt gewerkt aan een plan van aanpak.

We bouwen samen

Ondersteunen kleine en grote ontwikkelaars als zij de omgeving betrekken bij hun projecten.

Ontwikkelaars hebben we gefaciliteerd in het betrekken van de omgeving bij projecten.

We bewegen mee met ontwikkelingen in de huizenmarkt

Ontwikkelen instrumenten om te zorgen dat woningen ook voor mensen met een lager inkomen betaalbaar blijven.

Er is een doelgroepenverordening vastgesteld en in werking die in dit doel voorziet. Per initiatief zijn er met ontwikkelaars hierover afspraken gemaakt; deze zijn vastgelegd in anterieure overeenkomsten.

Uitzoeken of we ook verhuur van particuliere eigenaars via de woningcorporatie kunnen laten lopen, zodat sociale verhuur ook sociale verhuur blijft.

Dit voornemen is uitgewerkt met Triada en gekoppeld aan het woningverdeelsysteem sociale verhuur.

Verruimen van de Rood voor rood regeling om het aantrekkelijker te maken om op een boenerf woonruimte te maken.

De regeling gaat in de toekomst uitgebreid worden naar een functieveranderingsbeleid. Dit om de huidige regeling te actualiseren en te verruimen.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begr. wijzigingen 2025	Totale begroting 2025	Realisatie 2025	Saldo 2025
Lasten						
08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing						
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.233.871	562.943	682.000	1.244.943	835.559	409.384
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.460.547	44.409	40.818	85.227	5.245	79.982
8.3 Wonen en bouwen	944.463	1.337.583	783.000	2.120.583	1.980.829	139.754
Totaal 08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	3.638.880	1.944.935	1.505.818	3.450.753	2.821.633	629.120
Totaal Lasten	3.638.880	1.944.935	1.505.818	3.450.753	2.821.633	629.120
Baten						
08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing						
8.1 Ruimte en leefomgeving	-458.821	-121.070	-150.000	-271.070	-25.371	-245.699
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-1.102.311	-298.821	0	-298.821	-420.334	121.513
8.3 Wonen en bouwen	-1.182.175	-419.930	-350.000	-769.930	-715.641	-54.289
Totaal 08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-2.743.307	-839.821	-500.000	-1.339.821	-1.161.346	-178.475
Totaal Baten	-2.743.307	-839.821	-500.000	-1.339.821	-1.161.346	-178.475
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	895.573	1.105.114	1.005.818	2.110.932	1.660.287	450.645
Gerealiseerd resultaat	895.573	1.105.114	1.005.818	2.110.932	1.660.287	450.645

Toelichting op de lasten en baten volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Lasten

De uitgaven zijn bij het programma **Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing** €629.000,- lager dan de raming. Hieronder is een toelichting op deze afwijkingen gegeven.

Kosten omgevingsvergunningen	€247.000
Omgevingsplan	€201.000
Grondexploitatie	€80.000
Kosten gemeentelijke accommodaties	€107.000
Overige afwijkingen	<u>-/-€6.000</u>
Totaal	€629.000

8.1 Ruimte en leefomgeving

In 2025 is de transitie gemaakt naar 'plan-specifiek begroten'. Daarmee wordt meer projectmatig gewerkt aan de hand van een plankostenplan en wordt er minder rechtstreeks in de exploitatie geboekt. Hierdoor zijn zowel de kosten als inkomsten bij dit product fors lager.

Bij de Perspectiefnota 2026-2029 was er €250.000,- beschikbaar gesteld voor het opstellen van het Omgevingsplan. Van dit bedrag is er €49.000,- uitgegeven in 2025; het restant wordt naar latere jaren doorgeschoven.

8.2 Grondexploitatie

De grondexploitatie bestaat voor Heerde uit 4 complexen die voor 2025 zijn afgesloten met een gezamenlijk voordeel van €404.000,-. Bij de begroting was al rekening gehouden met een voordeel van €203.000,-. Voor de resultaatbepaling bij de grondexploitatie wordt de POC-methode gehanteerd; dit is een landelijke voorgeschreven methodiek waarmee de complexen worden gewaardeerd op peildatum 31 december van het desbetreffende jaar. Hieronder is een toelichting van de voordelen per complex uitgewerkt.

Eeuwlandseweg Zuid (voordeel €8.000,-)

Het geringe voordeel bij dit complex is ontstaan door lagere werkelijke 'plan- en onderzoekskosten' en 'overige kosten'.

Eeuwlandseweg Noord (voordeel €37.000,-)

Het voordeel bij Eeuwlandseweg Noord komt door €15.000,- lagere 'plan- en onderzoekskosten'. Daarnaast zijn de kosten voor 'voorbereiding en toezicht' doorgeschoven naar 2026. Voor 2025 betekent dit een voordeel van €22.000,-.

Centrumplan (voordeel €244.000,-)

Voor het Centrumplan worden ook een aantal kosten naar 2026 doorgeschoven. Dit zijn de 'verwerving van grond' (€39.000,-) en eventuele 'planschadeclaims' (€70.000,-). Ook bij dit complex is er minder aan 'plan- en onderzoekskosten' uitgegeven. Tezamen met lagere 'onvoorziene kosten' resulteert dit in een voordeel van €71.000,-. De kosten voor het 'bouw- en woonrijp maken' waren €79.000,- lager doordat er rekening was gehouden met hogere kosten voor grondsanering en woonrijp maken op het terrein van de oude gemeentewerf.

Veldweg (voordeel €115.000,-)

Bij de Veldweg is er €83.000,- overgehouden op het restbudget voor 'woonrijp maken'. Overigens is ongeveer €25.000,- van dit budget nog nodig in 2026. De restantbudgetten voor 'plan- en onderzoekskosten'; 'voorbereiding en toezicht' en 'onvoorzien' waren te hoog geraamd; een totale besparing van €32.000,-.

8.3 Wonen en bouwen

Als gevolg van de nieuwbouw van de Hof van Cramer en de overdracht van de beheerconstructie van De Heerd is er minder tijd besteed aan de 'eigen' gemeentelijke accommodaties. Dit verklaart de lagere doorbelaste loonkosten van €107.000,- bij dit product.

Baten

De inkomsten zijn bij dit programma **€178.000,-** lager. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn toegelicht.

Leges omgevingsplannen	-/-€233.000
Grondexploitatie	€122.000
Legesinkomsten	-/-€60.000

Overige afwijkingen -/-€7.000

Totaal -/-€178.000

8.1 Ruimte en leefomgeving

In 2025 is de transitie gemaakt naar 'plan-specifiek begroten'. Daarmee wordt meer projectmatig gewerkt aan de hand van een plankostenplan en wordt er minder rechtstreeks in de exploitatie geboekt. Hierdoor zijn zowel de kosten als inkomsten bij dit product fors lager.

8.2 Grondexploitatie

Zie de uitgebreide toelichting bij de lasten.

8.3 Wonen en bouwen

De raming voor de leges van de omgevingsvergunningen zijn met ingang van 2025 structureel verhoogd naar €738.000,-. In werkelijkheid is er €678.000,- hiervoor ontvangen. De inkomsten van de leges hebben veelal een grillig verloop; het achterblijven van de inkomsten kan volgend jaar weer worden gecompenseerd met hogere inkomsten. Bij de volgende begroting wordt opnieuw beoordeeld of dit budget moet worden bijgesteld.

Meerjarige projecten

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
Lasten		
08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		
M10000-100 Vliegtuigberging Veessen	2.160.000	2.008.991
M10008-100 SPUK J55 Aanpak Energiearmoede	0	75.211
M10016-100 Herontwikkeling centrumplan Heerde	0	200.000
M10021-100 Project Monnikenveld	0	8.265
M10021-101 Project Hulsbergerlanden	0	1.466
M10021-102 Project Hogestraat 12	0	12.000
M10021-103 Project Horsthoekerenk	0	8.877
M10021-104 Project Kerkdijk/Borchgraverweg	44.000	0
M10021-105 Project Onderzoek Akzo terrein Wapenveld	100.000	0
M10021-108 Project Wildekampseweg	0	381
M10021-109 Project Zijmarseweg 5	0	298
Totaal 08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	2.304.000	2.315.489
Totaal Lasten	2.304.000	2.315.489
Baten		
08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		
M10000-100 Vliegtuigberging Veessen	-2.160.000	-2.008.991
M10008-100 SPUK J55 Aanpak Energiearmoede	0	-75.211
M10009-100 SPUK J105 Start Bouwimpuls	0	0
M10016-100 Herontwikkeling centrumplan Heerde	0	-200.000
M10019-100 SPUK J209 Regeling Huisv. Aandachtsgroepen	0	0
M10021-100 Project Monnikenveld	0	-8.265
M10021-101 Project Hulsbergerlanden	0	-1.466
M10021-102 Project Hogestraat 12	0	-12.000
M10021-107 Project Kanaaldijk 28	0	-7.698
M10021-108 Project Wildekampseweg	0	-17.103
M10021-109 Project Zijmarseweg 5	0	-298

Exploitatie	Totale begroting 2025	Realisatie 2025
M10030-100 SPUK J17 Realisatiestimulans	0	-392.000
Totaal 08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-2.160.000	-2.723.032
Totaal Baten	-2.160.000	-2.723.032
Resultaat	144.000	-407.543